

פניני הדרה היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרה היומי

יבמות קיה-כתובות ג | פרשת בלק | גליון מס' 131

דרה קיה. פסוק

האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי כו' וצרתה אסורה, היתה בת ישראל לכהן תאכל בתרומה- הרמב"ם הל' סוטה (פ"ב הט"ו) כתב: אף חמש נשים ששונאות את זו מעידות על זו לומר שנטמאת, ונאמנת עליה לאוסרה על בעלה ושלא להשקותה, אבל לא לפסלה מכתובתה כו'.

והעיר שם המגיה במשנל"מ דבהל' תרומות (פ"ט ה"ד) פסק הרמב"ם כרבי טרפון דאם צרתה מעידה עליה שמת בעלה אוכלת בתרומה, אלמא דהוה ודאי ששונאות אותה ומשקרת, ולמה פסק כאן שנאמנת לאוסרה על בעלה.

ותירץ המנחת חינוך (מ' שס"ה או"ק ו') די"ל דלעולם אינה ודאי שמשקרת, ומ"מ אוכלת בתרומה, כיון דאיכא חזקת חי לבעלה, ויש לה חזקת אשת איש, ולכן אוכלת בתרומה מחמת החזקות. אבל היכי שנאסרה והצרה מעידה עליה שנטמאה, כיון דאיכא ריעותא ורגלים לדבר דהא נסתרה, לא אזלינן בתר החזקה, ונאסרת לבעלה מחמת ספק.

הגרעק"א (שו"ת ח"ג סי' ל"א) כתב לחלק, דדוקא לענין מת בעלה, דמעיקר הדין אין ע"א נאמן, אלא שחכמים סמכו על הסברא דאשה דייקא ומינסבא והתירו לע"א להעיד שמת, וכיון שהם ראו שהיא נשים שונאות אותה ומשקרי, הדר לעיקר דינא שאין ע"א נאמן כלל, ואינו נאמן אף להחמיר, ולכן אוכלת בתרומה.

אבל לגבי לאוסרה לבעלה, שע"א מדינא נאמן, שפיר נאמנות גם אותה ה' נשים, ונאסרת אבעלה, וי"ל דגם בעלה לוקה עליה, ע"ש עוד מש"כ.

דרה קיה: פסוק

המזכה גט לאשתו במקום יבם מהו כו'- והקשו האחרונים דלמה נשאר בספק וחולצת, דהא כל הצד דהוה זכות הוא משום דדילמא רחמא לי, אבל השתא דנשאר בספק ואינה מתייבמת, א"כ גם לא תחלוץ דשוב הו"ל הגט זכות גרידא, וזכין לו לאדם שלא בפניו.

ותירץ הגאון ר' יוסף ענגיל ז"ל בספרו בית האוצר (מערכת א ו סוף כלל ע"ט) על פי מה שיצא לחדש דלא די להשליח

נעשה שליחות בשעת מילוי השליח ועשייתו, אלא בעי שגם רגע לפני השליחות גם כן יחול עליו דין שליחות. ולפ"ז ניהא הכא, דהרי לפני שנותן הגט הרי זה צד שחוב הוא לה, דדילמא רחמא לי, ואין עליו דין שליח, ואף שבשעה שנותן הגט ממ"נ זכות הוא לה כיון שאינה יכולה להתייבם, מ"מ לא סגי בזה, אלא בעי שיהי שליח גם לפני נתינת הגט וכנ"ל, ועיי"ש שהאריך בכמה וכמה ראיות ליסוד זה.

דרה קיה. פסוק

בל לצרה אחריתי לא חיישינן - וברש"י לצרה אחריתי, אם באו עדים שאין צרתה מעוברת אינה חוששת שמא אשה אחרת נשא ומותרת ליבם.

הקשה בשו"ת חתם סופר (חו"מ סי' קמח) מדברי הגמרא לקמן (קכב ע"א) דמקשינן ודילמא צרה הואי וברש"י שנשא אשה במקום אחר וכו', הרי שכן חוששינן דילמא נשא אשה ממקום אחר, וא"כ מדוע כאן לא חוששינן לצרה אחריתי והיינו שמא נשא אשה אחרת.

ותירץ דרך כאשר החשש הוא חשש אחד שפיר חיישינן, אבל לשתי חששות לא חיישינן, ועל כן כאן שאם אנו חוששינן שנשא אשה אחרת, זה עדיין לא מספיק, אלא אנו צריכים גם לחשוש שמא ילדה לו בן, וא"כ הוי שני חששות, ושפיר אמרינן דלצרה אחריתי לא חיישינן, משא"כ לקמן דהוי רק חשש אחד שמא אשה אחרת היא, שפיר חיישינן לזה, ושפיר מקשינן ודילמא צרה הואי.

ועיין שם שדן לגבי הוצאת ממון מירשם היכא דאיכא שני חששות, וקאמר דלכאורה מוכח מגמרא דילן דהיכא דאיכא ב' חששות לא חיישינן, וא"כ גם לגבי ממון לא נחשוש, אך באמת אין ראייה מכאן, דכאן דאנו מעמידין בחזקת היתר ליבם, שפיר אנו אומרים דלשתי חששות לא חיישינן, משא"כ לגבי ממון שפיר י"ל דאכתי חוששינן שתי חששות ומעמידין הממון בחזקת מריה דהיינו היורשים התם. עיין שם.

דרה קיה: פסוק

רובא וחזקה רובא עדיף-במהרי"ט אלגאזי (בכורות פ"ג אות ל"ט) הקשה בהא דמבואר בבכורות (כ"ד ע"ב) דאם ראה חזיר כרוך אחר רחל, אי אמרינן חזקה דאין האם מרחמת

שלא במינה הי' מותר באכילה. והקשה דהא אף על גב דאיכא חזקה דאינה מרחמת שלא במינה, הא איכא רוב בהמה זה אינה שלה, דהא רוב בהמות במינן יולדות, והרי רובא וחזקה רובא עדיף כדאמרינן הכא.

ומביא מזה ראי' לסברת המהרי"ט (חלק אה"ע סי' כ"ז) דלא אמרינן רובא וחזקה רובא עדיף, רק בחזקה דמעיקרא כגון חזקת טהרה או חזקת שלם, אבל חזקה דמסברא כגון חזקה אין אדם פורע תוך זמנו וכדו' האי חזקה דמסברא הוה עדיפא מרובא, ולפ"ז מיושב הכא דהך חזקה דאינה מרחמת רק מינה הוה חזקה דמסברא, וחזקה זו עדיפא מרובא.

סד דף קב. סו

אין מעידין אלא על פרצוף פנים וכו' אף על פי שיש סימנין בגופו ובכליו- ובגמרא מבואר דעל כן לא מהני הסימנין שבכליו משום דחיישינן לשאלה.

בבאר היטב בשו"ע (אהע"ז סי' יז ס"ק ע"א) הביא משו"ת מהראנ"ח (ח"א סי' עה) דאם אין מנהג המקום ללבוש אותו מלבוש אלא הוא, לא חיישינן לשאלה.

והגה"ח ר' אהרן קרול זצ"ל בספרו תורת אהרן יישוב בזה דכאשר שלחו השבטים את כתונת הפסים אל יעקב אמר חיה רעה אכלתהו טרוף טרוף יוסף. ולכאורה הא חיישינן לשאלה, אך לפי הראנ"ח אתי שפיר דבכתונת הפסים שרק יוסף הלך ולא היה מנהג המקום כן, לא חיישינן לשאלה עיין שם.

אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם- בספר אור פני משה להרה"ק ר' משה מפשבורסק זצ"ל (על כתובים ומשניות) פירש המשנה כאן בדרך מוסר וכותב: "ולכי אומר לי שאפשר לומר שרומזו כאן מוסר גדול". והוא על פי שפירש האלשיך הק' בשיר השירים (פרק ג) על הפסוק כי קולך ערב ומראך נאוה, אימתי קולך ערב, היינו אימתי תפילתך מקובלת, אם מראך נאוה, כשלא סר הצלם אלקים מעל פניך. וידוע דבצורת פני האדם נרמז השם הוי"ה ברוך הוא, ובחטאים שמרבה האדם אז מסתלק ממנו הצלם אלקים מעל פניו.

ואיתא בגמ' (תענית יא) מי מעיד ליום הדין, חד אמר קורות ביתו, וחד אמר עצמותיו של אדם, וחד אמר הנשמה מעידה. והשל"ה הק' מביא זו מדרגות לתשובה, והמדרגה השביעית היא שרואה חרב חדה מונחת על צוארו, ושב קודם מותו. אמנם אם מת בלא תשובה, אז נידון בגיהנם. ויש רשעים שאין מספיקין בידם לעשות תשובה כהמחטיאים את הרבים כדאיתא ביומא (דף פז).

ואפשר שזה מרמז התנא "אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם", היינו שהמעידין בבית דין של מעלה, אין מעידין אלא אם השחית הצלם אלקים מעל פניו. "ואף על פי שיש סימנים בגופו ובכליו" היינו שעוונותיו חקוקים על עצמותיו וקירות ביתו, אבל אם עדיין הצלם אלקים עליו, אין מעידין עליו, כי יש לו עדיין תקוה בתשובה. "ואפילו מגוייד או צלוב", היינו שחטא בכל איבריו, ואפילו שחטא בעון חמור שחייב חנק, עדיין יש לו תקוה בתשובה טרם ישקע שמשו.

"והחיה אוכלת בו" היינו היצר הרע המשול לאריה (כבגמרא יומא סט), מסיתו תמיד, אעפ"כ יש כח באדם לנצחו, וזה שאמר "אין מעידין אלא עד שתצא נפשו" היינו שמת בלא

תשובה, רק אז מעידין עליו. וכיון שיש באדם שלשה זמנים בימי חייו, ימי הנעורים שהם ימי עליה, ואחר כך ימי עמידה, ואחריהם ימי ירידה, והם שלשה ימים בחיי האדם, וזה שאמר "אין מעידין אלא עד שלשה ימים" שרק אם עברו כל השלשה זמנים הללו, ולא עשה תשובה, רק אז מעידין בו.

ר' יהודה בן בבא אומר לא כל האדם שוין", היינו שיש מי שכבר הגיע בגלגול שלישי, ואין מועיל לו תיקון עוד רק בגיהנם, אז מעידין עליו, לאפוקי לגלגול שני וראשון. "ולא כל המקום שוין" היינו שאם חטא בפרהסיא והחטיא את הרבים, אז אין מספיקין בידו לעשות תשובה, ומעידין בו מיד. "ולא כל השעות שוין" שיש ימי רצון ליחיד, כעשרת ימי תשובה שמסוגלין לתשובה, ויכול לתקן בשעה חדא מה שאין כח בימים אחרים. ודפח"ח.

אין מעידין אלא עד שתצא נפשו ואפילו ראוהו מגוייד וצלוב- הב"ח בתשובותיו (סי' ע) יצא לחדש דהא דאמרינן הכא דאם ראוהו צלוב אין מעידין עליו, הוא דוקא אם תלו אותו בידיו, וכדכתיב (איכה ה' י"ב) שרים בידם נתלו, אבל אם תלו אותו בצוארו, הרי הוא נחנק ומת מיד, ומעידים עליו שמת.

והביא לזה כמה ראיות דסתם תלי' בדברי חז"ל היינו בידיו, דבגיטין ל"ז ע"ב איתא דבהשמטת חוב בשביעית תלי' לי' עד דאמר הכי (- שיאמר משמט אני ומ"מ מכריחו שיחזיר החוב) ופירש"י שתולה את הלוח על עץ, וע"כ כוונתו בידיו, דאם תולה אותו בצוארו הרי הוא מת. ובסנהדרין (מ"ז ע"א) איתא דדרך המלכות היא שתולין ואח"כ ממיתין, והיינו ששורין בו או מכהו מכת חרב, ואם התלי' היא בצוארו הרי התלי' והמיתה באין באחת.

אלא שהקשה מדברי התוס' בסוטה ח' ע"ב (ד"ה מי שנתחייב) שהקשו בההיא כובס (בב"מ פג ב) שבא על נערה המאורסה ותלוהו, כיון דנערה המאורסה היא בסקילה, למה מת ע"י תלי' דהיא חניקה. הרי דנקטו דסתם תלי' היא חניקה.

וכתב הב"ח דבע"כ לאו דוקא נקטו בדבריהם, שהרי התם אותו כובס שנתלה סיפר לר"א ב"ר שמעון אחרי שנתלה שבא על נערה המאורסה, ואי נתלה בצוארו הרי לא שייך שידבר, וע"כ מוכח אדרבא שנתלה בידיו. ומש"כ תוס' בחניקה לאו דוקא אלא בהרג רק שלא הי' בסקילה.

בט"ז (אהע"ז סי' י"ז סקמ"ג) הקשה על הב"ח מתרגום לרות (א' י"ז) דקחשיב ד' מיתות ב"ד, ובמיתת חנק כתב וצליבת קיסא דהיינו תלי' על עץ, היינו שהדרך הי' שהיו תולין בצואר ומת בחניקה, וע"ש שנקט לדינא לחומרא ולא כהב"ח.

אייתי קירא דבק בבלייתא דבק באפותי' הלף קמייהו ולא בשקרוה- שיטת רבינו תם ידועה דכשהגוף והראש מחוברים יחד, מהני אפי' היו פניו נפוחות כל שאינן חבולות, עיין כאן בתוס' ד"ה אין וספר הישר לרבינו תם (סי' צ"ב) באורך.

והקשה בשו"ת חתם סופר (אהע"ז ח"א סו"ס נ"ז) דא"כ אדם זה שדבק בצק במצחו אמאי לא הכירו אותו, הא גופו וראשו הי' שלם, ופניו לא היו מושחתים, ומה הועיל מה שמצחו הי' מוסתר.

ותירץ דרבינו תם איירי דוקא במת שנמצא ומעיינים בו להכירו, בזה כל שתמונת גופו שלמה עם ראשו מהני להכירו אף שפניו נפוחים, אבל הכא שאנשי המלך חיפשו אחריו הי'

סגי בזה שכסה מצחו שיעבור לפנייהם בהעברה בעלמא והם לא יכירוהו ע"ש.

☞ דף קב: ☞

גופו דאריך וגויז וכו' - בתרומת הדשן (פסקי מהרא"י סי' קס"א) דן באופן אם העידו שהיו שני שינים של המת גדולים יותר מהשאר אי מיקרי סימן או לא. וכתב דהא דאמרינן הכא אריך וגויז ע"כ לא איירי בסתם ארוך וקצר, דהא פשיטא לן דלא הוה סימן כלל, אלא ע"כ איירי במופלגים קצת, ואפ"ה לא הוי סימן, והיינו טעמא דכיון דרגילות היא בהרבה בני אדם שהם ארוכים וגוצים מבינוני אין זה כלל סימן.

וכתב הנו"ב (אהע"ז מהדו"ת סי' ס') דלפ"ז התינה למ"ד סימנים דאורייתא, והוקשה לנו מתני' דקתני אף על פי שיש סימנים בגופו דאין מעידין עליו, והוצרכנו לתרץ באריך וגויז דלא הוה סימן כלל, ואף במופלגים קצת וכנ"ל.

אבל למ"ד סימנים דרבנן, ומתניתין איירי בכל סימן רגיל, א"כ י"ל לפ"ז דארוך וגויז שמופלג קצת, אין לנו ראי' שאינו סימן כלל, וי"ל דאדרבה הוה אפילו סימן מובהק דמועיל גם למ"ד סימנים דרבנן.

שוב כתב בנו"ב דא"א לומר כן, דא"כ יהיו סברות הפוכות מהקצה אל הקצה, דלמ"ד סימנים דאורייתא לא הוה אריך וגויז אף סימן בינוני, ואין סומכין עליו כלל, ולמ"ד סימנים דרבנן הוה סימן מובהק, ע"כ די לנו אם נחזיקם לסימן בינוני.

☞ דף קכא: ☞

לחפורה מלאה נחשים ועקרבים מעידין עליו וכו' - הנה כשרצה ראובן להציל יוסף ממות אמר לאחיו (בראשית לז, כב): אל תשפכו דם השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו למען הציל אותו מידם.

והקשו המפרשים: איזו הצלה היא זו, והלא הבור היה מלא בנחשים ועקרבים, כפי שכתב רש"י על הפסוק (לז, כד) "והבור ריק אין בו מים" - "אבל נחשים ועקרבים יש בו"?

ומתרץ על כך האור החיים: אדם, שהוא בעל בחירה, יכול להרוג את חברו אף אם לא נגזר על חברו שימות, מה שאין כן נחשים ועקרבים אינם יכולים להרוג אדם שלא נגזר עליו שימות, ועל כן אמר ראובן לאחיו: "אל תשפכו דם, השליכו אותו אל הבור... ויד אל תשלחו בו. למען הציל אותו מידם".

וקשה: הלא במסכת יבמות (קכא, א) שנינו, כי אדם שנפל לבור מלא נחשים ועקרבים, מעידים עליו שמת, ומתירים את אשתו להנשא על סמך עדות זו, ואם אכן נחשים ועקרבים אינם יכולים להרוג אדם שלא נגזר עליו שימות, כיצד מתירים אשה להנשא על סמך עדות זו, והלא יתכן שלא נגזר משמים על אדם זה שימות ואז אין הנחשים והעקרבים יכולים להורגו?

ותירץ בזה הגאון ר' חיים קנייבסקי זצ"ל: הגמרא במסכת יבמות מדברת באדם שנפל על הנחשים והעקרבים הנמצאים בבור, ובאופן זה, הנחשים והעקרבים, מחמת ההתגרות בהם, ממתים גם אם לא נגזר עליו שימות, ולכן מתירין את אשתו להנשא על סמך עדות זו.

עוד יש לתרץ: יש לחלק בין אדם שנפל מאליו לבור מלא נחשים, לבין מי ששמו אותו בבור שכזה.

ואכן מי שבני אדם שמו אותו בבור מלא נחשים כיוסף, אין הנחשים והעקרבים יכולים להורגו, אם לא נגזר עליו מיתה. מה שאין כן אדם שנפל לבור, מעצם נפילתו לבור מלא נחשים, מתברר שנגזר עליו מיתה בידי שמים, ושוב ודאי שהנחשים והעקרבים הרגוהו, ולכך אפשר להעיד עליו שמת.

עוד יש לתרץ: יש לחלק בין בור קטן מלא בנחשים ועקרבים, לבין בור רחב שאין בו כל כך הרבה נחשים.

חילוק זה מתברר על פי דברי "המאירי" במסכת יבמות (שם), הסובר שאם אדם נופל לבור רחב שיש בו נחשים ועקרבים, אין מעידין עליו שמת, שמאחר ויש מקום רחב גם לאדם וגם לנחשים, אין נפילת האדם לבור מפריעה לנחשים, ולכך אין זה ודאי שהם נשכו את האדם והמיתוהו. ורק בבור קטן וצפוף בנחשים, שנפילת האדם לשם מפריעה להם בחייהם, או אז יש ודאות שהאדם ננשך על ידי הנחשים ומת.

מעתה: יתכן שראובן ביקש להוריד את יוסף לבור רחב עם מיעוט נחשים ועקרבים, ושוב אין זו מיתה ודאית, ואפשר שיוסף ימשיך לחיות - לפחות על פי תכניתו של ראובן - עד שהוא יבוא להצילו תוך זמן קצר. (ספר מרפסין איגרא על בראשית ע' רמג - ד)

☞ לסימא דיבמות ☞

☞ דף קכב: ☞

וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך - כתב המהרש"א (ח"א) דכן סיים הש"ס גם במסכת ברכות, ובברכות הוסיף הש"ס עוד פסוקים והמהרש"א דרשם גם לסיום מסכת יבמות, דמה דכתב למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך היינו לפי שהאמינו עד אחד וגם האשה עצמה נאמנת לומר מת בעלי או מת יבמי, והיינו "למען אחי" לומר מת בעלי שתתייבם לאחיו ומת יבמי שתנישא לשוק "ורעי", וע"ז "אדברה נא" להעיד ביחידי "שלום בך" מפני השלום שלא תתעגן ועע"ש מש"כ בביאור שאר הפסוקים המובאים בסוף ברכות.

וכתב בשו"ת בנין ציון (ח"ב סצ"ה) דדברי המהרש"א הם שלא בדיוק, דהא בהדיא תנן לעיל (ק"ח ב) דאין האשה נאמנת לומר מת יבמי להנשא לשוק, אבל מ"מ כוונת המהרש"א מבוארת דעכ"פ גם עד אחד נאמן להעיד דמת יבמה, דאע"ג דאיבעיא הוא (לעיל צד ב) מכל מקום הרי"ף והרמב"ם פסקו דעד אחד נאמן ביבמה.

☞ מסכת כתובות ☞

☞ דף ב: ☞

הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה - וכתב בספר הר צבי שחקר הג"ר יעקב קלמס אם גם בזה אמרינן דחייב לזונה בעלייתו של בעל, [יעוין במסכת כתובות דף סד ע"ב 'במה דברים אמורים בעני שבישראל אבל במכובד הכל לפי כבודו]?

ובהגה שם מובא ראייה של הג"ר דוד כהן (נין הגרצ"פ פרנק) מהמבואר לקמן בדף סה ע"א 'מעשה בכלתו של נקדימון בן גוריון שפסקו לה חכמים סאתים יין לציקי קדרה מערב שבת לערב שבת, אמרה להן כך תפסקו לבנותיכם. תנא שומרת

יבם היתה, ולא ענו אחריה אמון. ופירש המאירי (שם ד"ה ונשוב לביאור משנתנו) שהמעשה היה ביבם שלא יבם, ועמד בדין וברח שהיה חייב לזונה כדון, יעו"ש. הרי שאע"פ שהיתה רק שומרת יבם, וקבלה מזונות רק משום שלא נשאה, מ"מ היתה ניזונה מעלייתו של בעל.

ובס' חשוקי חמד כתב דיש לחלק בין הנידון בכלתו של נקדימון בן גוריון לנידונו, דיתכן שדוקא שומרת יבם שכבר היתה רגילה לדרגה זו של עשירות מצד בעלה, בזה אנו אומרים שגם היבם שירש את אחיו חייב לזון את השומרת יבם מנכסי אחיו באותו שיעור של עשירות. אך אין להביא מכאן ראייה לארוסה שמעולם לא קבלה מנה גדולה של עשירות, לא ממנו ולא מקרובו, שיתחייב לזונה מעלייתו כשעדיין לא נשאה.

ויעוין גם במסכת סוטה (דף כד ע"א) שם מבואר שאין לדמות ארוסה לשומרת יבם, שבכל אחד מהם יש מעלה, שומרת יבם לא ימחסרא אלא מסירה לחופה, מאידך ארוסה הויה קידושי דידיה, ולכן אי אפשר ללמוד אחד מהשני, ואם כן הוא הדין בנידונו אולי אין להביא ראייה מזה ששומרת יבם ניזונת מעלייתו של היבם לארוסה.

אולם למעשה נראה מסברא שתקבל מעלייתו של הבעל, כי המאירי כתב שם 'אבל בעשיר ונכבד, הכל לפי עשרו ולפי כבודו, ואפילו היה ראוי לכמה תבשילין בכל יום, פוסקין לה, אם בעבד עברי אמרו כי טוב לו עמך, ק"ו באשתו ובאלמנתו, יעו"ש. קל וחומר זה כחו יפה גם לגבי ארוסתו, שאם לעבדו חייב לתת לפי כבודו, קל וחומר שכשהגיע הזמן שיתחייב ליתן לארוסתו לפי כבודו.

שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא טורח בסעודה ג' ימים - בשו"ת שבות יעקב (סי' קל"ט) כתב לפרש ענין התקנה לבנות ישראל, עפ"י מה דאי' בגמ' (לקמן י'). דהאומר פתח פתוח מצאתי נאמן, דחזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה, ולכן הטורח שטרח הרבה, ג' ימים, הוא תקנה איפוא לבנות ישראל, דאחרי שטרח הרבה לא יטעון עליה בשקר לומר פתח פתוח מצאתי דמה"ט הוא נאמן, משום דחזקה דאין טורח בסעודה ומפסידה.

דף ג. ס

תינה דקדיש בכספא קדיש בביאה מאי איכא למימר כו' - וכתבו התוס' (ד"ה תינה) דבשלמא בקדיש בכספא, דהפקר ב"ד הפקר, ממילא יהיו כל בעילותיו בעילת זנות, אבל קדיש בביאה איך יפקיע ביאה של קידושין. וצ"ב כיון דגם בקדיש בכספא נעשית בעילתו בעילת זנות, למה מקשה רק אקדיש בביאה וניחא ליי בקדיש בכספא.

וכתב בשטמ"ק בשם התוס' וז"ל: והתוס' כתבו, תינה דקדיש בכספא, חכמים גורמים כשעוקרים הקידושין דליהווי כל בעילותיו בעילת זנות, וקשה א"כ אמאי קאמר תינה דקדיש בכספא, וז"ל דאין גורמין בידיים, אלא דממילא הוא דבעילותיו בעילת זנות, ומשו"ה ניחא עכ"ל.

מבואר בדבריהם יסוד לחלק בין מפקיע אותו דבר ממש, לבין מפקיע דבר אחר וממילא נפקע אותו דבר.

ועפ"י יסוד זה מבאר בראשית ביכורים (בכורות ג' ע"ב בתוס' ד"ה דקא מפקע) בהא דאיתא שם דרב מרי בר רחל הי' מקנה

אזניהם של בכורות לגוי, ונענש שמתו בהמותיו משום שהפקיע מצות בכורה, וכתבו התוס' בשם רבינו תם דדוקא להקנות אוזן הבכור, אבל מותר להקנות אוזן האם לגוי ועי"ז נפטר הולד מבכורה.

וקשה דהא סוף כל סוף מפקיע הולד מקדושת בכורה ע"י שמוכר האם לגוי, אולם לפי היסוד הנ"ל ניחא, דהיכי דרק גורם להפקיע, יותר קל ממפקיע אותו דבר ממש, לכן יכולים חכמים להפקיע כסף הקידושין, אף על גב דעי"ז נעשין בעילותיו בעילת זנות, ה"נ יכול הוא למכור אוזן בהמתו לגוי, אף על גב דעי"ז ממילא הולד נפטר מבכורה.

דף ג. ס

ומסכנה ואילך נהגו העם לכנוס בשלישי וכו' ניעקרה - הב"ח (הל' חנוכה סי' תרע"א) ביאר בהא דאיתא לגבי הדלקת נר חנוכה דאע"ג דמעיקר הדין חייב להדליק בפתח ביתו מ"מ בשעת הסכנה מדליק על שלחנו ודיו דהיינו גזירת שמד [ודלא כרש"י שבת כא ב], ואף על גב דקיי"ל דבשעת השמד הרג ואל יעבור אפילו על ערקתא דמסאנא (סנהדרין עד ב) וא"כ איך הרשו חז"ל לשנות את הדין ולהדליק על שלחנו מפני סכנת של גזירת שמד, שאני התם בחנוכה שלא נעקרה כל המצוה רק שינוי מקום בלבד.

וכתב הב"ח דכן מבואר בסוגיא כאן, דפר"ך וליעקרה ולא אמרינן דיהרג ואל יעבור שלא לשנות דין ומנהג השמד, אלא ע"כ דכיון שאין עקירת התקנה מכל וכל אלא שינוי ביום, לא אמרינן בזה דיהרג ואל יעבור.

גזירה עבידא דבטלא - פירש הר"ק ר' צדוק הכהן מלובלין וצ"ל (בספר רסיסי לילה אות נ"ג ד"ה וזה) בשם רבו בעל מי השילוח מאיזביצא וצ"ל: גזירה, עבידא דבטלא, כל מטרתה ומגמתה היא כדי שתבטל ויפרח ישועה לישראל ועי"ז יתקרבו לאביהן שבשמים. ולא שחלילה תתקיים הגזירה.

בלי כהנים מוכנים אין לנו תועלת בבנין המקדש (מכתבי הח"ח ט)

כולנו מצילים

**את היכולל של בית המקדש מסגירה!!
שלא יבוטל התמיד...**

בס"ד וכינו לכוון את היכולל ערב 'בית מדרש גבוה לכהנים' לפני כארבע שנים בזכותם של מאות מתושבי עירנו שהתניסו ליטול חלק בהכנת הכהנים לעבודתם במהרה, ע"י נתינת הו"ק קטנה של 10 ש"ח בלבד... ובזכותם וזכים אנו שלא יבוטל קרבן התמיד שהרי העוסקים בלימוד זה כאילו מקריבין תמידין!!

קעת שמרביט מההו"ק נגמרו ופקעו... חייבים אנו שוב לניס עור כ 250 הו"ק של 10 ש"ח לחודש (באשראי או בהעברת נקאית או בנתינת 120 ש"ח מראש) בכדי שלא יבוטל התמיד!! ובודאי שכל התומכים והמסייעים להעמדתו וקיומו של היכולל של בית המקדש נחשב להם כמקריבים קרבנות ליהי ניחוח לה', וזכותם רבה ועצומה למאוד וכפי שהאריך הח"ח זיע"א בהקדמת ספרו 'ליקוטי הלכות' על קדשים, ובספרו 'תורה אור'.

דבבי התרומה: "הדרך הפשוטה והקלה - הקמת הו"ק ע"ס 10 ש"ח דרך מכשירי נדרים עבור 'בית מדרש גבוה לכהנים' ביתר. התקשרו למס' 0504166339 והעבירו את תרומתכם.

